



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIEKTĀ NODAĻA

LIETA “TUČS pret LATVIJU”

(Iesniegums Nr.31876/15)

SPRIEDUMS

STRASBŪRA

2022.gada 20.oktobris

Šis spriedums ir stājies spēkā, taču tajā var tikt izdarītas redakcionālas izmaiņas.



Lietā “Tučs pret Latviju”

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Piektā nodaļa), sanākusi kā Komiteja šādā sastāvā:

Lado Chanturia, priekšsēdētājs,
Mārtiņš Mits,
Ivana Jelić, tiesneši,
un *Martina Keller*, nodaļas sekretāra vietniece,

ņemot vērā:

iesniegumu (Nr.31876/15), ko atbilstoši Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (“Konvencija”) 34.pantam 2015.gada 20.jūnijā pret Latvijas Republiku Tiesā iesniedza Latvijas pilsonis Renārs Tučs (“iesniedzējs”), dzimis 1978.gadā un dzīvo Rīgā, kuram bija piešķirta juridiskā palīdzība un kuru pārstāvēja Rīgā praktizējošā advokāte G.Oškāja;

lēmumu par iesniegumu informēt Latvijas valdību (“Valdība”), ko pārstāvēja tās pārstāve K.Līce;

pušu apsvērumus,

pēc apspriešanās slēgtā sēdē 2022.gada 29.septembrī,
pasludina šādu spriedumu, kas pieņemts minētajā datumā.

LIETAS BŪTĪBA

1. Lietas pamatā ir sūdzība, ka nacionālās tiesas, izskatot lietu par iesniedzēja atbrīvošanu no darba, nebija izvērtējušas viņa sūdzību par diskrimināciju viņa piederības arodbiedrībai dēļ, un ka viņa atbrīvošana no darba apgāja arodbiedrības biedru aizsardzībai paredzētās procedūras. Iesniedzējs atsaucās uz Konvencijas 6., 11. un 14.pantu.

2. Kopš 2006.gada iesniedzējs strādāja SIA “AdEvolution” piederošajā SIA “iEvolution” (sabiedrība sākotnēji bija reģistrēta ar citu nosaukumu) par grafisko dizaineri. Abi uzņēmumi sniedza līdzīgus pakalpojumus izdevējdarbības, reklāmas un informāciju tehnoloģiju nozarē. 2012.gada janvārī SIA “iEvolution” pārcēla tās darbiniekus un aktīvus uz SIA “AdEvolution”, izņemot iesniedzēju un L.P., proti, divus vienīgus darbiniekus, kuri bija arodbiedrības biedri.

3. Praksē iesniedzējs un L.P. turpināja strādāt vienās un tajās pašās telpās kopā ar saviem bijušajiem kolēģiem un pildīja tos pašus pienākumus. Viņi bija reģistrēti SIA “AdEvolution” darba laika uzskaites sistēmā, un viņiem, gluži kā pārējiem SIA “AdEvolution” darbiniekiem, rotācijas kārtībā novirzīja projektus no SIA “AdEvolution” servera. Arī uzņēmuma iekšējā tīklā un uzdevumu dokumentos viņi bija reģistrēti kā SIA “AdEvolution” darbinieki un viņu algu maksāja SIA “iEvolution” no līdzekļiem, ko tai bija novirzījusi SIA “AdEvolution”.

4. 2012.gada decembrī SIA “AdEvolution” nolēma likvidēt SIA “iEvolution”, kā rezultātā SIA “iEvolution” atbrīvoja iesniedzēju un L.P. no darba, nelūdzot arodbiedrību sniegt apstiprinājumu – izņēmums, ko pieļāva darba vietas likvidācijas gadījumā.

5. Iesniedzējs un L.P. vērsās tiesā ar prasību pret abiem uzņēmumiem, apstrīdot viņu atbrīvošanu no darba. Viņi apgalvoja, ka viņus patiesībā nodarbināja SIA “AdEvolution” un ka pret viņiem salīdzinājumā ar pārējiem darbiniekiem pieļauta atšķirīga attieksme, pamatojoties uz viņu piederību arodbiedrībai. Tiesa viņus lūdza iesniegt prasības atsevišķi. Iesniedzējs un L.P. vērsās tiesā ar atsevišķām prasībām, kā tiesa to bija lūgusi.

6. Augstākā tiesa ar 2014.gada 23.decembra galīgo lēmumu atstāja spēkā lēmumu par iesniedzēja atbrīvošanu no darba, jo viņu nodarbināja SIA “iEvolution” un uzņēmums atradās likvidācijas procesā.

7. L.P. lietā Augstākā tiesa 2015.gada 15.aprīlī septiņu tiesnešu sastāvā atcēla līdzīgu viņai nelabvēlīgu spriedumu, pamatojoties uz to, ka zemākās instances tiesa nebija izvērtējusi visus būtiskos lietas aspektus un argumentus. Tās ieskatā, secinājumi par to, ka darbinieku novirzīšana nebija skārusi L.P. un ka viņu nenodarbināja SIA “AdEvolution”, bija izdarīti priekšlaicīgi, neizvērtējot visus būtiskos apstākļus (piemēram, to, vai bija notikusi uzņēmuma pāreja, pazīmes, ka L.P. veica SIA “AdEvolution” klienta pasūtītu darbu, finansējuma avotu, no kura SIA “iEvolution” maksāja darbiniekiem algu, u.c.). Attiecībā uz sūdzību par diskrimināciju Augstākā tiesa uzskatīja, ka abiem atbildētājiem-uzņēmumiem bija jāsniedz pierādījumi, lai pamatotu argumentu, ka SIA “AdEvolution” lēmums nenoslēgt darba līgumu ar prasītāju bija pieņemts nevis tādēļ, ka viņš bija arodbiedrības biedrs, bet gan tādēļ, ka šis lēmums bija objektīvi pamatots. Pēc šī sprieduma pasludināšanas L.P. lietā panāca izlīgumu.

TIESAS VĒRTĒJUMS

I. IESPĒJAMS KONVENCIJAS 6.PANTA 1.PUNKTA PĀRKĀPUMS

8. Valdība apgalvoja, ka sūdzība neietilpa Konvencijas materiāltiesiskajā tvērumā (*ratione materiae*), jo iesniedzējs vēlējies, lai nacionālā Tiesa konstatētu viņa tiesības uz lietas labvēlīgu iznākumu. Pirmkārt, Tiesa ņem vērā, ka iesniedzēja sūdzības pamatā bija apgalvojums, ka nacionālās tiesas, iespējams, nebija izvērtējušas visus lietas būtiskos apstākļus, proti, ka viņš bija saskāries ar diskrimināciju, pamatojoties uz viņa piederību arodbiedrībai, un ka viņa atbrīvošana no darba ļāvusi apiet arodbiedrības biedru aizsardzībai paredzētās procedūras. Līdz ar to viņa sūdzība attiecas uz tiesībām uz taisnīgu tiesu, kas uzliek tiesām par pienākumu pienācīgi pamatot to pieņemtos nolēmumus (skatīt, piemēram, *García Ruiz pret Spāniju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.30544/96, 26.rindkopa, ECT 1999-I). Otrkārt, nav strīda, ka tiesas šajā lietā izskatīja patiesu un nopietnu strīdu par civilajām tiesībām, kas vismaz pirmšķietami bija atzītas saskaņā ar nacionālajiem tiesību aktiem (skatīt, piemēram, *Grzęda pret Poliju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.43572/18, 257.rindkopa, 2022.gada 15.marts). Līdz ar to iesniedzēja sūdzība acīmredzami ietilpst Konvencijas materiāltiesiskajā tvērumā.

9. Tiesa arī secina, ka šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota Konvencijas 35.panta 3.punkta a) apakšpunktā izpratnē vai nepieņemama izskatīšanai citu iemeslu dēļ. Līdz ar to tā atzīstama par pieņemamu.

10. Vispārīgie principi saistībā ar tiesas pienākumu pamatot tās nolēmumus ir apkopoti lietā *Moreira Ferreira pret Portugāli (Nr.2)* ([Lielā palāta], iesniegums Nr.19867/12, 84.rindkopa, 2017.gada 11.jūlijs).

11. Tiesa ņem vērā, ka iesniedzēja prasība, ar kuru viņš bija vērsies nacionālajās tiesās, bija pamatota ar argumentu, ka notikusi uzņēmuma pāreja, SIA “iEvolution” bija pārtraukusi savu saimniecisko darbību un faktiski viņu un L.P. nodarbināja SIA “AdEvolution”. Viņš apgalvoja, ka, nepārceļot viņu, pret viņu pieļauta diskriminācija, pamatojoties uz viņa piederību arodbiedrībai, un ka viņa atbrīvošana no darba uzņēmuma likvidācijas rezultātā ļāvusi apiet arodbiedrības biedru aizsardzībai noteiktās procedūras.

12. Nacionālās tiesas noraidīja iesniedzēja sūdzību, atsaucoties uz secinājumu, ka iesniedzēju bija nodarbinājusi SIA “iEvolution” un ka šis uzņēmums atradās likvidācijas procesā, līdz ar to viņa atļaušana no darba bijusi tiesiska. Šis secinājums bija lielākoties balstīts uz to, ka iesniedzējs un SIA “iEvolution” bija noslēguši rakstveida darba līgumu, par kuru strīda nebija un kura noteikumi bija izpildīti, proti, iesniedzējs bija saņēmis pilnu samaksu par darbu. Tā kā iesniedzēju bija nodarbinājusi SIA “iEvolution”, viņu vienlaicīgi nevarēja nodarbināt arī SIA “AdEvolution”, līdz ar to viņu nevarēja pakļaut diskriminācijai.

13. Ņemot vērā šo analīzi, Tiesa uzskata, ka nacionālās tiesas nebija pienācīgi izvērtējušas iesniedzēja izvirzītos galvenos argumentus. Lai gan nacionālās tiesas bija konstatējušas, ka abus uzņēmumus vadīja vienas un tās pašas personas, tie darbojās vienā jomā, bija reģistrēti vienā vietā, sadarbojās klientu pasūtījumu izpildē, nosūtot darbiniekiem uzdevumus no viena servera, kā arī citus apsvērumus, tiesas nebija vērtējušas iesniedzēja argumentu, ka atšķirības starp pirmo un otro uzņēmumu bija radītas mākslīgi, tādējādi ļaujot radīt atšķirīgu attieksmi pret darbiniekiem to piederības arodbiedrībai dēļ un pieļaujot tādu šo uzņēmumu rīcību, kas apgāja nacionālo regulējumu arodbiedrību biedru aizsardzībai. Attiecībā uz sūdzību par diskrimināciju nacionālo tiesu argumentācija aprobežojās vienīgi ar secinājumu, ka iesniedzēju nenodarbināja SIA “AdEvolution”. Tās neņēma vērā, ka SIA “iEvolution” bija SIA “AdEvolution” meitas uzņēmums, un neizvērtēja, vai uzņēmuma rīcība, nenovirzot divus vienīgos darbiniekus, kas bija arodbiedrības biedri, uz otru uzņēmumu un nodarbinot viņus atsevišķā uzņēmumā, lai gan viņi veica tos pašus uzdevumus tam pašam mērķim, bijusi pamatota un nebija balstīta uz diskrimināciju.

14. Tiesa norāda, ka Valdība nebija apgalvojusi, ka nacionālās tiesas būtu izvērtējušas šos iesniedzēja argumentus vai ka tie attiecībā uz lietas iznākumu nebūtu bijuši izšķiroši. Tā vietā tā norādīja, ka iesniedzējs nebija pamatojis savu prasību ar pierādījumiem un ka atšķirīgais rezultāts starp Augstākās tiesas secinājumiem viņa un L.P. lietā bija balstīts apstākļi, ka abās lietās bija iesniegti atšķirīgi pierādījumi. Proti, L.P. lietā bija iesniegti papildu pierādījumi, kas norādīja, ka SIA “iEvolution” bija pārdevusi savu aprīkojumu SIA “AdEvolution”, L.P. veica SIA “AdEvolution” klienta pasūtītu darbu un SIA “AdEvolution” bija aizdevis naudas līdzekļus

SIA “iEvolution”. Iesniedzējs atbildē norādīja, ka neviens no šiem pierādījumiem tiesvedībā nebija būtisks.

15. Pirmkārt, Tiesa norāda, ka tās izskatīšanā esošās sūdzības pamatā ir tas, ka nacionālās tiesas nebija izvērtējušas iesniedzēja izvirzītos galvenos argumentus, nevis tas, ka tās nebija izvērtējušas izšķirošus pierādījumus vai ka tās secinājumi, izvērtējot šos pierādījumus, būtu bijuši patvaļīgi vai acīmredzami nepamatoti. Līdz ar to Tiesai nav jāizvērtē, vai iesniedzējs nacionālajās tiesās bija iesniedzis pietiekamus pierādījumus, lai secinātu, ka iesniedzēju faktiski nodarbināja SIA “AdEvolution” un ka pret viņu bija pieļauta diskriminācija, pamatojoties uz viņa piederību arodbiedrībai. Tā vietā, jautājums šajā lietā ir par to, vai nacionālās tiesas bija pietiekami izvērtējušas šo sūdzību. Otrkārt, Valdība piekrita, ka iesniedzēja un L.P. prasības un apelācijas sūdzības bija praktiski identiskas un ka spriedumi, ko šajā saistībā bija pasludinājušas pirmo divu instanču tiesas, bija ļoti līdzīgi. Atbilstoši Valdības apsvērumiem vienīgā atšķirība bija balstīta apstākļi, ka L.P. lietā bija iesniegti papildu pierādījumi. Tomēr Tiesa norāda, ka Augstākās tiesas spriedums, ar kuru tā atcēla zemākās instances tiesas spriedumu L.P. lietā, nebija balstīts apstākļi, ka nacionālās tiesas nebija pienācīgi izvērtējušas pierādījumus. Tā vietā Augstākā tiesa kritiski vērtēja veidu, kādā bija izvērtēti L.P. argumenti, apstākļi, ka tiesas bija izdarījušas secinājumus, neizvērtējot visus būtiskos lietas apstākļus, nebija izvērtējušas konkrētus apelācijas sūdzībā izvirzītus argumentus un nebija apvēršušas pierādījumu sniegšanas nastu saistībā ar sūdzību par iespējamu diskrimināciju. Tiesas ieskatā, šis kritiskais vērtējums ir attiecināms arī uz iesniedzēja lietu, kad nacionālās tiesas bija noraidījušas identiskus argumentus, neņemot vērā līdzīgus apstākļus.

16. Līdz ar to Tiesa uzskata, ka nacionālās tiesas nebija pietiekami izvērtējušas iesniedzēja izvirzītos būtiskos argumentus vai šajā saistībā sniegušas konkrētu un skaidru atbildi un, ja tās šādi būtu rīkojušās, tas būtu ietekmējis tiesvedības iznākumu (salīdzināt ar spriedumiem lietās *Ruiz Torija pret Spāniju*, 30.rindkopa, A sērija Nr. 303-A, 1994.gada 9.decembris, un *Buzescu pret Rumāniju*, iesniegums Nr.61302/00, 67.rindkopa, 2005.gada 24.maijs). Turklāt šie argumenti attiecas uz Konvencijā garantēto tiesību iespējamajiem pārkāpumiem, kas nacionālajām tiesām bija jāizvērtē īpaši stingri un rūpīgi (skatīt *Fabris pret Franciju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.16574/08, 72.rindkopa, ECT 2013 (izvilkumi)).

17. Ņemot vērā iepriekš minēto, Tiesa secina, ka ir noticis Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums.

II. CITI IESPĒJAMIE PĀRKĀPUMI

18. Ņemot vērā lietas faktus, iesniedzēju argumentus un savus secinājumus par Konvencijas 6.panta 1.punktu, Tiesa uzskata, ka izskatāmajā lietā nav nepieciešams atsevišķi vērtēt iesniedzēja sūdzību par Konvencijas 11. un 14.pantu pieņemamību un būtību (salīdzināt ar spriedumu lietā *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu pret Rumāniju* [Lielā palāta], iesniegums Nr.47848/08, 156.rindkopa, ECT 2014).

III. KONVENCIJAS 41.PANTA PIEMĒROŠANA

19. Iesniedzējs pieprasīja 18 293,53 EUR kā atlīdzinājumu par zaudējumiem (starpību starp viņa iepriekšējiem un faktiskajiem ienākumiem no brīža, kad viņu atbrīvoja no darba, proti, 2013.gada 30.maija), 15 000 EUR kā kompensāciju par nemantisko kaitējumu un 3000 EUR kā atlīdzinājumu par tiesāšanās izdevumiem Tiesā.

20. Valdība iebilda pret šiem prasījumiem.

21. Tiesa norāda, ka secinājums par pārkāpumu attiecas uz apstākli, ka nacionālās tiesas nebija izvērtējušas iesniedzēja būtiskos argumentus šajā lietā, un tā nevar izteikt minējumus par šīs lietas iznākumu tad, ja nacionālās tiesas šos argumentus būtu pienācīgi izvērtējušas. Līdz ar to Tiesa nesaskata cēloņsakarību starp konstatēto pārkāpumu un prasītajiem zaudējumiem, tādēļ tā šo prasījumu noraida. Tomēr tā piešķir iesniedzējam 6000 EUR kā kompensāciju par nemantisko kaitējumu, pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus.

22. Attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem Tiesā, Tiesa norāda, ka iesniedzēja iesniegtais rēķins apstiprina viņa pienākumu apmaksāt izdevumus par juridiskās palīdzības saņemšanu. Tomēr iesniegtajos dokumentos nav iekļauts ne apmaksājamās summas sadalījums, ne darba laika uzskaites grafiks. Ņemot vērā lietas būtību un sarežģītību, kā arī naudas summu, ko iesniedzējs jau saņēma par juridisko palīdzību, Tiesa viņam piešķir 1000 EUR, pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus.

ŠO IEMESLU DĒĻ TIESA VIENBALSĪGI

1. *Atzīst* saskaņā ar Konvencijas 6.panta 1.punktu iesniegto sūdzību par pieņemamu;
2. *Nolemj*, ka ir noticis Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums;
3. *Nolemj*, ka nav nepieciešams izskatīt sūdzību par Konvencijas 11. un 14.pantu pieņemamību un būtību;
4. *Nolemj*, ka:
 - a) valstij-atbildētājam ir pienākums trīs mēnešu laikā izmaksāt iesniedzējam šādas summas:
 - i) 6000 EUR (seši tūkstoši *euro*) kā kompensāciju par nemantisko kaitējumu, pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus;
 - ii) 1000 EUR (viens tūkstotis *euro*) kā atlīdzinājumu par tiesāšanās izdevumiem, pieskaitot šai summai jebkurus ieturamos nodokļus;
 - b) sākot no iepriekš minētā trīs mēnešu termiņa iestāšanās līdz samaksas veikšanai, par šo naudas summu ir jāmaksā procenti pēc likmes, kas ir vienāda ar attiecīgajā laika periodā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi nokavējuma periodā, pieskaitot tai trīs procentpunktus;

SPRIEDUMS LIETĀ “TUČS pret LATVIJU”

5. *Noraida* iesniedzēja prasību par taisnīgu atlīdzību pārējā daļā.

Sagatavots angļu valodā un atbilstoši Tiesas reglamenta 77.punkta 2. un 3.apakšpunktam rakstveidā paziņots 2022.gada 20.oktobrī.

Martina Keller
Nodaļas sekretāra vietniece

Lado Chanturia
Priekšsēdētājs